

«Et vull portar, vine amb mi».

Una lectura d'*El dia que vaig aprendre a volar*, de Stefanie Kremser

Punyent, delicada, irònica. Són tres adjectius que potser s'anul·len l'un a l'altre, però que casen perfectament amb l'esperit d'*El dia que vaig aprendre a volar*.

Punyent, perquè la història que relata, en ploma d'algú altre, seria un drama farcit d'un dolor incommensurable. En canvi, Kremser fa una literatura joiosa, sense retrets, un cant a la llibertat d'esperit i contra les males consciències. Joia de viure en estat pur.

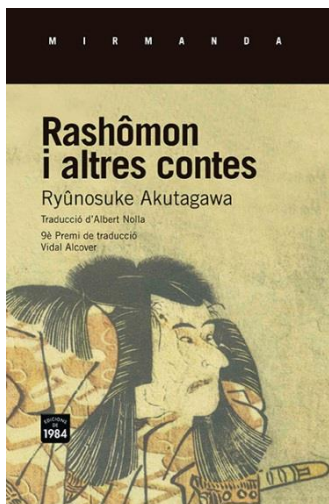
Ja des de la primera pàgina el lector s'adonà d'un altre dels elements que fan memorable aquesta novel·la: la delicadesa, la calidesa, la ironia de la veu narradora, que no és altra que la de la Luisa, una joveneta plena de frescor, lliure de prejudicis. La pàtria per a ella és l'afecte. Allà on hi hagi afecte, s'hi trobarà com a casa seva. I a la primera part de la novel·la casa

seva és casa del Paul i els seus companys de pis de Munic. És indiscutible el talent de Kremser a l'hora d'expressar, en paraules adultes, l'univers innocent, despreocupat i feliç d'una nena que ignora que no viu una infantesa prototípica en l'ortodòxia d'un nucli familiar format per un pare i una mare, sinó en el caos d'un pis d'estudiants. És clar, però, que algun dia caldrà formular preguntes. I que aleshores caldrà trobar respostes. Mentre les respostes no arriben, el lector fruità de la veu singular de la Luisa, que descriu la seva vida i la vida dels altres amb una gràcia i alegria desbordants.

Però *El dia que vaig aprendre a volar* també és un llibre sobre migrants, sobre emigració, immigració, i tot això diverses vegades al llarg d'un segle. En la segona part de l'obra, els lectors descobriràn una història que ni tan sols els propis alemanys coneixen bé. Alemanya, sempre reconeguda com a receptora d'immigrants, ha estat també una gran generadora d'emigrants. I vet aquí que Kremser explora aquest fenomen tan ignorat i ens explica la història dels pobles alemanys que a finals del segle XIX van emigrar i van colonitzar parts inaccessibles de la selva brasilera i que el temps no va fer perdre ni una engruna de la seva idiosincràsia: van ser trasplantats i oblidats. Stefanie Kremser ens empeny a reflexionar sobre la importància de les arrels i de les tradicions, la terra, el perill de l'endogàmia i la necessitat de la barreja de la sang i les cultures. I tot això sense perdre de vista el misteri que marca el destí de la Luisa. Aquí comença una *road movie* que ens portarà, finalment, a la darrera part de la novel·la, on les preguntes es converteixen en respostes punyents i pertorbadores que inevitablement ens porten a reflexionar sobre què és una família, sobre qui és la teva família i sobre qui som nosaltres.

«A mi m'agrada molt explicar històries», diu Stefanie Kremser, «i m'agraden els autors que n'expliquen moltes, com Salman Rushdie, per exemple, en què una història el porta a una altra i una idea a una altra i a una altra història per retornar a la primera... És frenètic, però a mi m'impresiona. Jo enllaço amb la tradició que diu: "Et vull portar, vine amb mi."»

RASHÔMON I ALTRES CONTES

El volum que ara publiquem està format per quinze dels contes més representatius que Ryûnosuke Akutagawa va escriure entre el 1915 i el 1923.

Tant en els primers vuit contes, situats en el Japó medieval, com en els set següents, ambientats en el món modern, el lector trobarà una bona mostra de la subtilitat psicològica i del refinament estilístic que han convertit Akutagawa en un mestre indiscutible de les lletres japoneses. Així mateix, els contes d'aquest volum inclouen una àmplia varietat temàtica, que va des de la crítica a certs vicis humans com la hipocresia, l'egoisme o la vanitat, fins al paper de l'art o de l'escriptura en la vida. En conjunt, aquest recull ofereix una barreja entre el to enjogassat i brillant d'alguns contes amb l'humor negre, la confusió i l'angoixa existencial que es

respira en d'altres.

ALGUNS RELATS

Aquests contes, que es caracteritzen per una forta càrrega psicològica i per un estil sofisticat, prenen com a punt de partida temes i arguments que es troben en diversos clàssics japonesos i xinesos, però els actualitzen amb les tècniques narratives i psicològiques modernes. Es tracta d'uns relats imaginatius i misteriosos que exploren la part més fosca de la naturalesa humana, així com els límits entre el bé i el mal.

“Rashômon” és un relat situat al segle XII, en què el servent d'un samurai que acaba de perdre la feina es planteja la possibilitat de fer-se lladre. Es tracta d'una brillant indagació psicològica en què el narrador, a la manera típica d'Akutagawa, intervé puntualment per marcar la distància respecte a la trama que explica.

“El nas” sens dubte inspirat en el conte de Gògol que du el mateix títol, és un retrat exquisit de la vanitat humana, basat en el personatge d'un monjo amoïnat per la mida del seu apèndix nasal.

Per la seva banda, “Dins un bosquet de bambú” (“Yabu no naka”, 1921) és un exemple paradigmàtic del grau de refinament i de sofisticació formal que Akutagawa va voler donar als seus contes. Es tracta d'un relat amb una estructura narrativa complexa, una mena d'exercici d'estil en què trobem les declaracions complementàries —i a voltes contradictòries— de set personatges que s'han vist involucrats en un mateix succés. D'altra banda, “En un bosquet de bambú” és el conte en què es basa l'argument de la cèlebre pel·lícula *Rashômon* (1950), amb la qual el director Akira Kurosawa va guanyar el Lleó d'Or al Festival de Venècia i l'Oscar de Hollywood a la millor pel·lícula estrangera l'any 1951.

RYÛNOSUKE AKUTAGAWA

El nom de Ryûnosuke Akutagawa (Tòquio, 1892-1927) figura al costat dels grans escriptors del segle XX japonès, com són Natsume Sôseki, Junichirô Tanizaki, Yasunari Kawabata o Yukio Mishima. L'obra literària que va deixar està formada per més de cent cinquanta contes, nombrosos diaris personals i de viatges, diversos assajos periodístics, uns quants reculls de poesia i un parell de guions cinematogràfics. Akutagawa és, doncs, autor d'una obra força extensa, d'entre la qual destaquen poderosament els seus contes, a causa de la seva varietat temàtica i de la sofisticació formal i estilística que hi demostra.

A Occident, però, Akutagawa és un autor relativament poc conegut, potser perquè en la seva producció no s'hi troba cap novel·la llarga. Amb tot, sembla que en els darrers anys s'ha revifat l'interès per la seva figura i per la seva obra, tal com demostra l'aparició de noves traduccions dels seus contes i de la seva poesia a diferents llengües europees, com ara l'anglès, el castellà, el francès o l'italià. Pel que fa a casa nostra, podem dir que Akutagawa és un autor pràcticament desconegut, ja que encara no existeix cap versió catalana de cap dels seus títols. Amb el projecte que presentem, doncs, pretenem posar a l'abast del lector català per primer cop una selecció de vint dels contes més emblemàtics d'Akutagawa.

Nascut a Tòquio l'any 1892, Akutagawa va tenir una vida marcada, d'una banda, per una intensa passió per la literatura, i de l'altra, per les constants malalties físiques i mentals, que van tenir un clar reflex en la darrera part de la seva obra. Akutagawa va créixer essent una criatura tímida i malenconiosa, segurament afectat per la bogeria de la seva mare. De ben petit es va refugiar en la lectura, la qual cosa li va permetre conèixer de primera mà els clàssics xinesos i japonesos, així com els autors occidentals, d'entre els quals admirava Baudelaire, Ibsen, Maupassant, Poe, Strindberg o Wilde. Va entrar al departament de literatura anglesa de la Universitat de Tòquio i, mentre encara era estudiant, va publicar els primers contes, "Rashômon" ("Rashômon", 1915) i "El nas" ("Hana", 1916), que van tenir una gran acollida tant de públic com de crítica.

Entre el 1916 i el 1922, Akutagawa es va dedicar a escriure febrilment, i va produir un seguit de relats amb arguments extrets de contes i llegendes tradicionals, que va actualitzar aplicant-hi els seus coneixements de la literatura i la psicologia modernes. Amb la seva prosa brillant, la seva erudició i el seu domini estilístic, aquestes noves versions d'històries antigues van representar una alenada d'aire fresc en les lletres japoneses i el van convertir en una figura pública de primer ordre. A partir del 1922, però, i llstat per diverses afeccions físiques i mentals, Akutagawa es va replantejar seriosament la seva actitud envers l'art i la vida, i va començar a escriure uns relats autobiogràfics que es van fer cada cop més foscos i més introspectius. Entre el 1925 i el 1927, els seus problemes psicològics es van agreujar i, assetjat per problemes econòmics i convençut que s'havia convertit en un escriptor mediocre, es va suïcidar el mes de juliol de 1927, a l'edat de trenta-cinc anys.